

ИГОР РОСОХОВАТСКИ СИХОМЪТ И СЪЗДАТЕЛЯТ

Част 0 от „Сихоми“

Превод от руски: Людмила Леонидова, 1969

chitanka.info

СТАРЕЦЪТ

Той седеше в една глуха алея на парка и четеше вестник. От разтворената пазарска чанта се подаваше замразено пиле. Въздухът беше почти неподвижен...

На алеята се появи висок млад човек с едри, извънредно правилни черти на лицето, които обикновено не се запомнят. Като видя стареца, той отиде при него и седна на пейката. Старецът се зарадва на възможния събеседник и побърза да го заговори:

— Погледнете, прави впечатление нали — посочи той с изкривения си пръст вестника. — Известен състезател. Катастрофирал, след като достигнал скорост триста мили в час...

— Защо?

— Как защо? — учуди се старецът.

— За какво му е била нужна тази скорост? Бързал е за среща, искал е да помогне на някого, бягал е от някаква опасност?

Старецът внимателно погледна събеседника си и сви рамене. За всеки случай даже малко се отмести.

— На колко сте години? — попита непознатият.

— Седемдесет и шест.

— С какво се занимавате?

— Бях строителен майстор, след това работех в кантора.

— А сега?

— Сега съм пенсионер.

— И какво правите?

Старецът се усмихна. Този широкоплещест млад красавец с нещо му напомняше сина.

— Живея. Чета вестници. Гледам телевизор. Помагам на децата да възпитават внуците. Но и едните, и другите не слушат моите съвети.

— И повтарят вашите грешки?

— Като че ли е така — засмя се старецът.

— За тях ли носите пилето?

— И за тях, и за себе си. — Старецът застава нащрек. Стори му се, че в гласа на събеседника му се появиха нови, странни нотки.

— Къде живеят те?

— Кои?

— Внуците. Тези, за които носите пилето. Интересува ме адресът им.

„Луд? Крадец? Какво ли иска от мен? Обаче адреса няма да му кажа...“ За миг в паметта на стареца възникна адресът, и непознатият веднага го повтори на глас.

„Кога се изтървах?“ — ужаси се старецът. Устните му трепереха.

— За какво ви е адресът?

— Искам да занеса на внуците ви пилето. Те не бива да остават гладни.

— Но нали аз ще го занеса...

— Няма да можете.

— Защо?

— Как да ви обясня? Аз не съм обикновен човек, а сихом — синтезиран човек. Моята храна не е като вашата. Вие например употребявате за храна различни растения и животни, които след дълга преработка във вашия организъм се превръщат в АТФ — аденозинтрифосфорна киселина. Едва след това вие извличате от нея енергията, която поддържа живота ви. Аз пък се храня направо с чиста АТФ. И когато я взема от някое живо същество, то загива. А сега аз съм гладен...

— И искате... — от страх старецът не можа да продължи. В мозъка му се мяташе жалката мисъл: „Той лъже, шегува се... Или пък е луд? Но тогава той наистина може да ме убие. Дано да се появи някой от минувачите. И защо ли седнах тук в тази глуха алея...“

— Аз не лъжа и не се шегувам. Както виждате, зная вашите мисли. Никой от минувачите няма да ви помогне. Успокойте се. Това ще стане мигновено и вие нищо няма да усетите.

— Но вие няма да извършите престъпление...

— Ами ако ви убиеше гладен тигър, той щеше ли да извърши престъпление? А когато вие и вашите внуци ядете пиле?... Просто така сте устроен. Аз пък съм малко по-друг. И без това правя за вас каквото мога. Ето аз не убивам вашите внуци, на които предстои да повторят грешките ви, а Вас, когото вече нищо не го очаква. За какво

ви е животът? Внуците ви ще бъдат доволни да се избавят от излишни съвети.

— Но нима не може да се получи това вещество от някое животно, например от кучето? — старецът се хващаше за сламката. — В парка се разхождат с кучета...

— Те са далеч, а вие сте близо. Те трябва да се търсят и да се губи време, а това не е разумно.

... След няколко секунди Сихомът взе чантата и се отправи на адреса. Времето му за разходка изтичаше.

— Ти сигурно си гладен. Аз ти приготвих храна — каза Създателят. — Те са долу, в първото отделение на вивариума.

Сихомът долови печалния лай на кучетата, който идваше от бетонираните мазета, където на първия етаж се намираха вивариумите и складовете, а под тях в седемте етажа на подземията — лабораториите.

— Благодаря — каза Сихомът. — Не ми се яде.

Създателят го погледна учудено.

— Ти си сит?

— Да.

— Значи на тебе ти се е наложило...

— Да — бързо каза Сихомът и предугаждайки въпросите на Създателя, добави: — Това беше човек, старец.

— Нима не се намери нищо друго?

— Той беше най-близо от всички. Той вече не работи, не създава ценности. Принадлежеше към онези, които ти сам наричаш безполезни.

Погледът на Сихома бе чист и ясен като на дете. Създателят леко потрепери и помисли: „Изглежда, бях прав, когато програмирах в него любов към Създателя.“ След това попита:

— Ти говори ли с него?

— Да. Той има внуци и беше купил за тях убито пиле. Аз научих адреса им и им го занесох.

— Постъпил си разумно — каза Създателят.

— Помня програмата — отговори Сихомът. — Има само два критерия: разумно и неразумно. Всичко останало е лъжа.

Тонът му не се хареса на Създателя. Той попита:

— Ти като че ли се съмняваш в разумността на своята постъпка?

— Да — отговори Сихомът. — Говорих с неговия внук. Ако информацията, която старецът е натрупал, е необходима за това момче, тя може да бъде полезна и за мене? Аз получих от него само АТФ и завинаги загубих информацията му. Не би ли било по-правилно отначало да получа информацията, а след това АТФ?

— Друг път бъди по-умен.

— Ще се опитам — обеща Сихомът и помисли:

„Ако старецът продължаваше да живее, той щеше да продължи да трупа информация. Не означава ли това, че животът му е полезен за мене?“

След това попита:

— Изглежда, че ако за моята постъпка научеха хора, които не са толкова мъдри като тебе, те щяха да я нарекат зло и престъпление?

— Добро и зло са празни понятия, сине мой. В тях няма логика. Това е паяжина, с която силните омотават света, за да го управляват. Това е щит, който издигат слабите, за да се защищават. Затова лъжата удовлетворява и едните, и другите. Но на тебе тя не е нужна. Не си замърсявай паметта. Помни: ти си създаден, за да станеш вожд и да помогнеш на хората да построят свят, основан на строга разумност.

— Да, Създателю! — отговори Сихомът. В гласа му вече нямаше съмнение.

Човекът, когото наричаха Създател, доволно се усмихна. Сините му очи гледаха събеседника почти нежно, но две ясни бръчки, легнали от късия нос до устните му, пречеха усмивката да стане сантиментална. Той продължи:

— Хората са създали извънредно много лъжливи ценности и лъжливи понятия. Те са измислили извънредно много лъжливи думи. Но всичко това не трябва нито да те лъже, нито да те плаши. В минута на опасност създай около себе си енергетична обвивка. Помни за двата критерия.

— Ще се ръководя само от тях, Създателю.

— Помни втория закон на програмата — ти не бива да влизаш в библиотеките и да четеш книги и вестници, освен тези, които аз ти предлага. А сега отивай. Използувай времето на твоите първи разходки за наблюдения и беседи...

ЮНОШИТЕ

Сихомът излезе на улицата. Утрото миришеше на бензин. Хората бързаха за работа. Лицата им бяха загрижени, оживени, мрачни, радостни, зли... Крачките им бързи, провлачени, дебнещи...

Сихомът слушаше стъпките и шумът на автомобилите, гледаше лицата и сравняваше...

На улицата няколко врабчета се биеха заради хлебни трошички, а недалеч от тях в двора се караха деца за играчка.

При дъската за обяви пък имаше няколко души с еднакъв израз на лицата: унило очакване, плаха надежда. По-нататък човек водеше куче. И двамата бяха важни и невъзмутими...

От време на време Сихомът включваше рентгеновизора и надничаше в чантите. От време на време включваше телепатоприемниците — и милиарди мисли, пречейки си и застъпвайки се една с друга, нахлуваха в необятния му мозък, където ролята на клетките се изпълняваше от молекули.

„Улицата — това е още една книга и далеч не най-оригиналната от всички, които съм прочел — мислеше Сихомът. — Просто тук авторът нищо не обяснява, и аз съм длъжен всичко да си обяснявам сам: хората пред обявите, човека с кучето. И тази суета на тротоарите, суетата на автомобилите по шосето, суетата на техните погледи и мисли... Ако тази девойка знаеше какво мисли за нея човекът, който я придружава? А какво ще стане, ако се разкрият плановете на чиновника пред роднините му? Или пък ако на този важен господин се покаже как той изглежда сега на кучето си?...“

На пресечката на двете улици Сихомът забеляза група юноши. В погледите им, с които те изпращаха минаващите коли, бляскаха жадни огънчета.

— Защо не вземете това, което ви харесва, а само мечтаете за него? — заинтересува се Сихомът.

Момчетата се обърнаха към него. Единият попита:

— Кой си ти?

— Сега това не е важно. Погледни по-добре нататък, където гледаше по-рано. Ето там спря кола. Искаш ли я? Ако шофьорът се съпротивява, ти имаш в джоба си нож.

— Това е убийство! — каза момчето, като се отдръпна.

— Е, и какво? — насмешливо попита Сихомът.

— Това е лошо, това е престъпление.

— Глупости! Кой ти каза, че това е лошо? И какво е това лошото? Ти си млад, ти си силен и пълен с желания. Осъществи ги! Иначе ще бъде късно!

— А полицията? — попита другият.

— Аз ще ви помогна да направите така, че нито един полицай да не ви разкрие. Ще стана ваш вожд.

И Сихомът изложи такъв план, че даже най-страхливият разбра: няма опасност.

— Хайде! — изкомандува Сихомът и юношите като ято тръгнаха след него.

— Нямахте те цяла седмица. Разправяй! — посрещна го Създателят.

— Помогнах на юношите да осъществят желанието си.

— Успя ли?

— Да, разбира се.

— Друг път те ще тръгнат след тебе навсякъде... Нека това бъде началото. Някога ти ще поведеш след себе си милиони. А засега учи се.

СТАРИЦАТА

Сихомът я виждаше всеки ден на една и съща пейка. Бързите й ръце с игли за плетене се движеха почти автоматично, докато очите гледаха в една точка, която се намираше някъде на върха на дървото. Старицата плетеше и кълбото конци се развиваше безкрайно и еднообразно от сутрин до късна вечер.

— Вие сигурно имате роднини — каза Сихомът и седна до нея.

Старицата не се учуди на неочаквания въпрос. Обърна се към Сихома и той видя мрежа от бръчки, които разсичаха сивата й отпусната кожа.

— Нито роднини, нито близки — отговори старицата.

— А какво плетете?

— Шалчета и блузи.

— За кого?

— Продавам ги и с парите преживявам.

— Ами ако аз взема това шалче?

Иглите спряха.

— Мога да ви го дам, ако ви харесва.

Сихомът се замисли. В книгите, които Създателят му разреши да прочете, никъде не беше срещнал, че човек може без борба да отстъпи нещо ценно на друг. „В такъв случай тези плетени вещи не представляват за нея някаква ценност.“ Той попита:

— Но щом вие живеете, то значи притежавате нещо скъпо за вас? Аз знам, че за жената главното са любовта, децата, семейството, чувствата. Вие нищо нямате. Вашите чувства са изгаснали. Какво ви е останало?

— Спомени. Аз живея с тях.

Той помисли: „Изглежда, че те са толкова ценни, че заменят всичко останало.“

— Ако ви ги отнемат, ще загинете ли?

Тя го разбра.

— Аз мога да ги споделя с всекиго. На мене това ще ми бъде приятно.

— Не, не искам да ги делим. Искам ги всичките.

— Добре, ще ви ги дам всичките.

Сихомът помисли, че го лъжат.

— И нищо ли няма да оставите за себе си, нищо ли няма да скриете? Даже вълкът скрива някъде кокал за черни дни.

— Те ще си останат с мен.

— Но нали ще ми ги дадете — напомни Сихомът.

— Спомените не са кокали. Те не са и хляб. Ще ви ги дам, но те пак ще останат с мен.

Сихомът попита Създателя:

— Може ли човек да даде на другия най-ценното, което има, и да изпитва радост от това?

— Не — каза Създателят.

СЪД

— Но никъде хората не са измислили толкова глупости, колкото има в криминалния кодекс — каза Създателят. — Днес ти ще се убедиш в това.

— Слушам.

— Днес ще съдят Алфред Куршмитс и приятелите му. Те разбиха магазина на един чужденец и когато той се опита да защити имуществото си, те го набиха здравата.

— А какво ме интересува всичко това? — попита Сихомът.

— Алфред и приятелите му също като мен са коренни жители на тази страна. Ние сами искаме да търгуваме в своя дом. Нашата страна е само за нас. Ако всички се придържат към този принцип, в света ще се създаде онази устойчивост и ред, към които ние се стремим.

— Куршмитс и приятелите му ще бъдат ли съдени от чужденци?

— Не, разбира се.

— И съдиите не са идиоти?

— Между тях ще има всякакви.

— Ти се опасяваш, че не всички сред тях са усвоили простата истина, която ти преди малко изложи?

— Браво, ти ме разбра! Но това още не е всичко. Повечето от тях мислят като нас. Обаче има закон, към който те трябва да се придържат. А според законите виновни са Куршмитс и хората му.

— Но защо са толкова глупави тези закони? Не е ли по-просто те да се променят, отколкото всеки път да се обикалят?

— За съжаление не е по-просто — въздъхна Създателят. — Има Международно право и различни объркани съображения... Затова ти ще отидеш в съда и когато съдебните заседатели ще решават, колебаейки се между чувствата си и закона...

— Аз ще включа телепатоусилвателя и ще им внуша разумно решение. Така ли?

— Така — доволен каза Създателят.

Залата на съда бе пълна. Сихомът забеляза, че по-голямата част бяха хора, които удивително си приличаха помежду си — със запотени, подобни на грамадни юмруци червени физиономии, сигурни в себе си, без съмнения.

— От тях ще излезе добра армия за оздравяване на света — помисли си той.

Сред съдебните заседатели — добри граждани — само единият му внушаваше опасение. Той не беше млад, изглеждаше слаб, зад стъклата на очилата му се криеха дълбоки изморени очи. Сихомът надникна в мозъка му и се ужаси: толкова противоречиви мисли, чувства, объркани съждения имаше там. Клетките на паметта му бяха натъпкани повече от половината с най-различни сведения. Затова пък на другите заседатели паметта беше почти чиста и ако в нея се съхраняваха някакви сведения, те имаха чисто практичен характер: нова технология за бира, адреси на магазини, навици за забиване на гвоздеи, правилата на уличното движение за любители шофьори, характеристики на колегите им и различни измислици като как да излъже съседа си, как да напредне в службата, как да спечели от търговия с кифли и месо? И само понякога се срещаха отвлечени сведения, но и те много рядко се простираха по-далеч от футболната таблица.

„Необходимо е да внимавам за «Очилатия» — помисли Сихомът. — Той изисква допълнително напрежение.“

Започна разпитът на свидетелите на обвинението. Пръв бе извикан полицаят. Преди той да започне да отговаря на въпросите, Сихомът успя да надникне в мозъка му.

„Хората на Куршмитс ненапразно натупаха този търговец. За какъв дявол той е в нашия град?!“ — мислеше полицаят. Произнасяйки клетвата: „Заклевам се да говоря чиста истина, чиста истина и само истина“, той със съжаление помисли: „Няма какво да се прави, ще трябва да кажа това, което видях. А може би не всичко...“

Сихомът се захвана за една мисъл: „За какъв дявол той е в нашия град?“ и започна безкрайно да я прекарва през главата на полицая. „За какъв дявол... За какъв дявол... За какъв дявол...“ А след това добави: „Ние трябва да бъдем всички заедно, всички заедно, всички заедно! Нашата страна е за нас, за нас, за нас!...“

— Разкажете на високопоставения съд какво сте видели — предложи прокурорът, като мислеше: „Ако спечеля процеса, някой отвъд границите и даже някой от нашите либерали ще ме гледат благосклонно. Освен това — сензация, шум около процеса и моето име. Това е приятно. Но ще трябва да напусна града...“

„Но ще трябва да напусна града, да напусна града, родния град...“ — сложи „плочата“ Сихомът. И добави: „Заради кого ще пострадам? Заради някакъв си чужденец. Нима той заслужава това? Нима това е справедливо?“

— Разкажете на високопоставения съд основното, главното, дребните подробности не ни интересуват — каза прокурорът.

„Какво става с него? — сепна се съдията. — Безспорно Куршмитс и бандата му са защитавали интересите на града, които са близки на всички ни, но законът си е закон. Ако той не се изпълнява, ще престанат да го уважават и тогава...“

„Защитавали интересите ни, нима това не е главното? — заби Сихомът в мозъка му своите мисли. — За какво ви е това натрупване на отвлечени и мъгливи истини, когато интересът, в името на който ние съдим, е ясен? Нима трябва да предаваме нашите интереси? Нима съдът съществува не за това да ги защитава? Нима интересите на града, страната и народа са по-високи от остарелите правила, записани в книжлето с кожена подвързия? В това дело може да има само едно разумно решение. Разумно за всички ни! Тогава защо се мотаете?“

— Пристигнах на мястото на произшествието — след кратко колебание започна полицаят, — когато този тип — той кимна към търговеца — нарече Куршмитс престъпник и злодей.

Сихомът успя да долови мисълта, която неволно премина през главата на полицая: „Макар че го е нарекъл така, след като те са разбили прозорците и изпочупили мебелите“. А на глас продължи:

— Той силно блъсна Куршмитс (и помисли: „отблъсна“). Тогава Куршмитс се ядоса и го удари по...

— Нас не ни интересуват детайлите — напомни прокурорът.

— В същото това време жена му одраска лицето на другия момък.

— Можете ли да познаете пострадалия? — попита прокурорът.

— Да, третият отляво — без да се запъне, каза полицаят, посочвайки един от обвиняемите, който повече приличаше на горила,

отколкото на човек.

Съдебните заседатели дружно се засмяха, а единият от тях даже намигна на обвиняемия-„пострадал“, признавайки го веднага за „свой човек“.

„С тях всичко ще върви гладко“ — помисли Сихомът и превключи вниманието си върху „очилатия“.

„Това е беззаконие“ — мислеше той. — „Скотове се надсмиват над елементарни норми...“

„Но нима законите не са мъртви думи върху мъртва хартия? — попита го мислено Сихомът. — Кой е виновен, че законите изостават от времето?“

„И все пак мен са ме учили да уважавам законите. А тези главорези явно са ги нарушили. Те са виновни по всички параграфи“ — не отстъпи „очилатият“.

„Но какво можеш да направиш? Един срещу много. С тях е силата. Ще ти бъде тежко. Ще пострадаш за нищо.“

„Не бива безнаказано да бият невинни хора!“

„Съвсем невинни хора не съществуват.“

„Това е подло да трепериш за кожата си, да се грижиш само за нея.“

„Подло е празна дума, тя не означава нищо. Сигурен ли си, че онзи, когото защитавааш, щеше да постъпи по същия начин, ако беше на твоето място?“

Сихомът усети, че упоритостта на „очилатия“ отслабва. Погледна в паметта му и го удари по най-болните места. „Помниш ли, когато те изхвърлиха от работа, кой се застъпи за тебе, кой те подкрепи? Ако нещо стане с теб, кой ще помогне на жена ти и на малката Еми?“

Сихомът видя, че „очилатият“ наведе глава. Той мислеше: „Какво мога да направя сам? И кой ми дава право да изложа Еми на удар?“

— Всичко е в ред, Създателю, те са оправдани — бодро доложи Сихомът. — Съдиите взеха разумно решение.

— Лесно ли беше да им го внушиш?

— Да. Нали истината лежеше на повърхността. Мисля, че те щяха да я забележат и без моята намеса. Учудва ме само едно — как не

са я разбрали онези, които пишат законите?

Минавайки по улицата, Сихомът чу викове, звън на стъкло, шум от борба. Няколко минавачи — от онези, които обикновено бързат да видят какво става — изтичаха покрай него в противоположна посока.

„Интересно, какво ли става там?“ — помисли любопитният Сихом.

Той видя стари познати — Куршмитс и главорезите му. Те се занимаваха с привична за тях работа — разбиваха къщата на някакъв си човек. Ето, единият от тях се показва на вратата, теглейки за косата една руса жена, вторият хвърли през прозореца книги в огъня.

„Неразумно — помисли Сихомът, осъждайки го. — Много е неразумно да се унищожават книгите. Та нали те съдържат много информация.“

— Ало, приятелю! — каза той, като се спря до Куршмитс, който ръководеше бандитите. — Пак ли чужденци?

Куршмитс погледна Сихома с потъналите си в мазнина очички.

— Ха! Не, това не са чужденци, но те с нищо не са по-добри от тях. Те са от онези, които искат разни свободи. Ето сега ние ги даряваме с една от тях.

Като чува думите на своя главатар, главорезите започнаха да се смеят. Те надуваха дебелиите си бузи и широко отваряха уста така, както се смеят много ограничените хора.

— Ха, ха! — заливаше се единият — ама че го каза, татко Куршмитс!

— О-хо-хо! — гърмеше вторият като празна бъчва по камъни. — Това се казва номер!

— Хи-хи-хи! — едва си поемаше дъх трети.

— Ех, че шега!

— Ще минем и без умници! — продължаваше да креци Куршмитс.

— По дяволите умниците! — викаха главорезите му.

Те като по команда обърнаха към Сихома здравите си, жизнерадостни, изпечени лица и закрепяха:

— Който иска свобода, ще я получи!

— Нашата страна е за нас!

— Знаем ги ние тези хитри работи!

И много други подобни лаконични и съдържателни изрази.

Бандитите преградиха улиците и караха минувачите да скандират лозунги заедно с тях. Сихомът забеляза в тълпата „очилатия“. Стана му обидно — той не обичаше тържеството на глупостта. Сихомът мислено се скара на „очилатия“: „Ти постъпваш неразумно, като разрешаваш на глупците да вилнеят. Така ще дойде ред и до тебе.“

„Какво може да се направи? Аз съм сам, те са много“ — мислено отговори „очилатият“, като продължаваше да приглася на бандитите.

— А ти защо не викаш заедно с нас — изръмжа Куршмитс към Сихома. — Или ние не сме достатъчно добри за тебе?!

Сихомът не можеше да разбере защо тези хора не се съгласяват с това, което е очевидно. Той не включи телепатоусилвателя, искаше сам да разбере всичко.

— Но какво са виновни книгите?

— Той е провокатор! — извика Куршмитс — Набийте го!

Сихомът успя да проговори:

— Само искам да разбера...

Над главата му профуча железен лост...

... След няколко минути Сихомът се измъкна от купчината мъртви тела. Той вървеше с наведена глава и все още търсеше смисъла на чутиите думи, като унесено повтаряше:

— Знаем ги ние тези хитри работи... Хитри работи...

Под крака му изпука стъкло. Това бяха очила...

ДЕЦАТА

— Спомняш ли си книгата за децата на Спарта? — попита Създателят.

— За това ли, как са хвърляли хилавите деца от скалите? — отговори с въпрос Сихомът.

Това не се хареса много на Създателя, обаче той не даде вид и продължи:

— Те са постъпвали предвидливо. Погледни портретите на моите прадеди. — Създателят посочи портретите на баща си и дядо си, които висяха на стената. — Това са лица на силни и мъжествени воители. Ясен поглед, волева брада — лице, което не знае съмнения. Обърни внимание на приликата им и колко много приличам на тях. Аз наследих от тях не само сините очи и русата коса. Аз получих от тях желязно здраве, здрави мускули, сила и издръжливост. Понякога обаче става друго. Слабо дете — това не е просто слаб воин в бъдеще. Той предава своите болести и недъзи на деца, внуци и правнуци. Те стават все повече и повече. По-разумно е да убиеш един слаб, за да спасиш цялото семейство от израждане.

— Напълно правилно — съгласи се Сихомът.

— Днес цели народи стоят пред такъв проблем. Столетия наред самият живот унищожаваше слабите. От десет деца израствало само едно — най-силното. Останалите измирали от болести и глад. Но успехите на медицината, които така ни радват, и подобрените условия на живот доведоха до това, че от десет новородени израстват петима, а понякога и всичките десет. И измежду тях — половината непълноценни. След това от тях се раждат деца, които не само наследяват недостатъците им, но с помощта на комфорт, медикаменти, духовна неустойчивост, мекушавост, безплодни разсъждения и нерешителност ги задълбочават. Броят им расте като лавина, заплашвайки с израждане цялото човечество. Най-мъдрите от учените посочваха на хората тази опасност. Но се появиха празни думи, измислени понятия като хуманност — и хората не можаха да прекратят

предразсъдъците. Наистина някои се опитаха да проведат в живота мъдрия принцип...

Създателят така тежко въздъхна, че Сихомът не посмя да го попита за нищо. Той обаче разбра, че с онези, които са искали да осъществят в живота мъдрия принцип, се е случило нещо неприятно.

— Но ти... Ти си длъжен да спасиш, да възродиш моя народ и да го издигнеш отново на висотата, за която той е достоен. — Създателят гордо дигна глава. Дълбока бръчка раздели на две ниското му бледо чело.

— Кажи какво трябва да правя? — възкликна Сихомът.

— Ще започнеш от този град. Ще отидеш в родилните домове. Ти притежаваш микроскопско и рентгеново зрение, химически анализатори и органи — броячи, приемници на енергия и излъчватели. Ти не можеш да сбъркаш. Прегледай децата. Провери организмите им. Разшифровай наследствения им код. И направи това, което не са могли хората! Докато бебетата още нищо не разбират и не изпитват страх, унищожи слабите и болните. Остави най-силните!

— Това е разумно — каза Сихомът.

Сихомът летеше ниско над града, като беше включил защитната си обвивка, която го правеше невидим. Огромният многоъгълник с движещите се точки и лакирани кутийки му се струваше призрачен и недействителен. Струваше му се, че ей сега ще духне вятър и миражът ще изчезне, ще се разхвърчи като мъгла.

Той влетя в прозореца на родилния дом и промъквайки се като полъх на вятър покрай сестрата, се вмъкна в стаята, където бяха новородените.

Сихомът се задържа за секунда при едно мъничко същество, погледна смучещите му устни, в угълчетата на които беше засъхнала слюнка. Той никога не можеше да разбере защо такова едно същество, даже болно и уродливо, предизвиква прилив на нежност у напълно разумна жена или мъж и защо те му отделят толкова сили и време. „Тази програма на природата е записана у хората и те не могат да я преодолеят. Те са много слаби и немощни за това“ — мислеше Сихомът. Той остана доволен от детето. Сърцето пулсираше равномерно, стомахът и червата бяха нормални, скелетът нямаше съществени дефекти. Мозъкът имаше посредствени възможности, но бе напълно „в норма“. „Той ще стане отличен войник, завоевател“ — с

удовлетворение отбеляза Сихомът и продължи по-нататък. Още няколко подобни здравеняци — и той откри инвалид. Дясното краче на детето бе по-късо от лявото, сърцето не работеше ритмично. Сихомът мигновено изследва наследственото му вещество — ДНК и установи сериозни нарушения в един от гените. „Възможна е епилепсия“ — констатира той.

Детето, изглежда, дълго не можеше да заспи, мърдаше и се разпови. Из белите пелени се показва разтворена длан и пет смешни пръстчета. „То няма да може да се защити с тях.“ Сихомът неволно се усмихна: това създание, много по-просто и по-несъвършено от него, освен това притежаващо и значителни дефекти в своя организъм, не предизвика у него нито жалост, нито състрадание — то беше просто забавно. Изведнъж детето мръдна, дългите му извити мигли трепнаха... То отвори очите и погледна неканения изследовател.

Сихомът се учуди: той се движеше почти безшумно. По какъв начин детето го е усетило?

„Нищо, ще успея да го унищожа. Само ще проверя и слуха“ — каза си той.

— Ти много рано се върна, каза Създателят на Сихома, като се разкършваше след дълбокия сън. Кога успя да обходиш всичките родилни домове и отделения в клиниките...

— И един беше достатъчен — каза Сихомът. — А може би просто трябва да те попитам...

— За какво? — застана нащрек Създателят.

— Поне за това, защо Спарта не е станала владетелка на света? Защо тя не даде на света нито известни философи, нито прославени математици и музиканти? Само воители, които в края на краищата бяха разбити.

— Но защо говориш за Спарта? — раздражено попита Създателят. — Изпратих те да извършиш напълно определено действие, да спасиш народа ми от израждане.

— Но ти си учен и знаеш: организмът се бори, за да компенсира недостатъците на едни органи, той се опитва да усъвършенствува други. Например слепият има по-остър слух, при глухия пък се усилюва осезанието. А кое е по-важно за човек — здравите мускули или

бързодействащ мозък, безупречен скелет или способност към анализи, здраво сърце или развити асоциации?

— Нали ти говорих за засилване на народа...

— Но кой повече е нужен на народа — учените и конструкторите или онези, които могат само да убиват: здравенякът, който няма да се издигне над средното ниво, или хилавият Моцарт? Без онова, което ще измислят учените и конструкторите, не може нищо да се завоюва. А без трудовете на философите, писателите и на композиторите учените и конструкторите няма да развият своята мисъл. Виждам, че си ме разбрал. Да, много деца, които трябваше да лиша от живот, имаха онова, което е най-необходимо за твоя народ. В това число и на науката за неговото здраве.

— Не искам да споря с теб — каза Създателят... Ще търсим друг път.

— Ще търсим — като ехо откликна Сихомът.

Портретите на прадедите мълчаливо очакваха...

ТОВА Е РАЗУМНО

— Времето не чака — каза Създателят. — Но преди да действуваме с други методи, ще опитаме метода на убеждението. То никога не носи особени успехи, но може би ти ще съумееш да обясниш на хората, за какво те трябва да встъпват в твоите легиони?

— Ще се опитам! — отговори Сихомът.

Той излезе от дома си и видя наблизко познатата фигура на градинаря. Това беше румен, весел човек на средна възраст, който почти винаги си подсвиркуваше с уста някаква мелодия.

„Типичен войник — жизнерадостен и никога не падащ духом — помисли Сихомът и спря. — Но нали не бива да започвам изведнъж с голям брой хора. Още повече, че ние добре се познаваме.“

— Добър ден! — поздрави Сихомът.

— Добър ден! Погледни тези лалета. Не виждаш ли нещо необикновено в тях?

— Не. Лалета като лалета. Едното от тях има леко пожълтели листа — каза Сихомът, като се вглеждаше. — Виждам, че в корените му се е завъдил червей.

— Но те са виолетови. На мене ми се удаде да получа и черни, и виолетови. Погледни как жадно разкриват те чашчиците си и как тичинките им с капчици роса по тях започват като свещи да греят и блестят на слънцето, а ето тук един неочакван сребрист оттенък, а до него тънка жилчица — като че ли също сребриста, но не блести, а е благородно матова. Гледай, гледай, краищата на листата пламнаха като рубини и изгубиха плътността си като разрежено вино...

— Мога да ти предложа нещо по-хубаво — каза Сихомът.

— Нов сорт лалета?

— Не, аз изобщо не разбирам защо такъв човек като теб по цели дни се занимава с развъждане на цветя — с досада проговори Сихомът.

— Това ми е работата. Тя не е по-лоша от другите.

— Имам по-достойна работа за теб. Аз събирам армия за завоюване на света.

— Ето какво било... — провлечено каза градинарят и свирна. —
Благодаря за грижата, но аз си имам работа.

— И това ти наричаш работа? Може би някой ще яде твоите
цветя?

— Не — усмихна се градинарят.

— От тях ще правят облекло? Ще строят жилища?

— Също не.

— Тогава каква е ползата от тях?

— Те дават радост на хората.

— Празни думи.

Градинарят се замисли: „Как да обясня?“ След това каза:

— Но нали ти всичко разделяш на разумно и неразумно. Ако
разсъждаваме така, то цветята дават на хората радост, а радостта им
помага да се трудят. Нима това не е разумно? За какво тогава трябва да
завоюваме света, когато моят свят е тук? Виж как в него се преливат
всички цветове, как той говори с мен на своя език. Ако искаш поне
него да завоюваш, помогни ми да поля лехите...

Син комбинезон. Мрачен поглед. Наведена глава. Тежки трудови
ръце.

„Този има за какво да се бори“ — помисли Сихомът и седна до
него.

— Изглежда, имате труден ден.

Работникът го погледна с края на окото си и сви рамене, сякаш
казваше: „Нали виждаш“.

— Много ли печелите?

Той докосна болното място на работника.

— Ще се напечелиш сега...

— Искате ли да станете богат и да живеете охолно?

— Кой не иска това? Но как да се постигне?

— Нима са малко страните, които може да се завоюват и да се
установи там необходимият ред...

Сихомът не успя да завърши фразата. Лицето на работника се
промени мигновено, веждите му се изопнаха и се склочи на носа.
Той грабна Сихома за ревера и даже се опита да го разтърси.

— Слушал съм тези песни. Веднъж вече са ни лъгали — и не мисли, че сме забравили това. Ето, аз нямам два пръста на ръката, липсва ми и едно ребро. Пък от онези, които бяха с мене, нито един не се е върнал. Повече няма да позволим да ни лъжат.

— Никой и не иска да прави това — каза Сихомът, усещайки голяма умора и празнота.

— Ти си разбран — насмешливо промърмори работникът. — Само да се опитате, ние бързо ще свършим с вас. Така и кажи на господарите си, преди те да започнат, ние ще свършим с тях!

Сихомът влезе в една болница и се затътри по коридора, като надничаше в мислите на срещнатите лекари и сестри. Така той научи за болните от 16-та стая. Енергията в него почти беше свършила.

Той влезе в стаята, огледа с бърз поглед болните и седна на едно от леглата:

— Здравейте, професоре. Как се чувствувате?

Болният — професор-химик — учудено го погледна.

— Здравейте, докторе. Никога преди не съм ви виждал тук.

— Не съм лекар — каза Сихомът. — Дойдох да се сбогувам с вас и да се възползувам от нещо. Както виждате, аз съм откровен, пък нямам и време.

— Едва ли аз имам повече — усмихна се професорът.

— Знам. Часовете ви са преброени: не повече от три-четири денонощия.

— Благодаря за откровеността.

— Няма защо. Вие разбирате, че тези последни дни и нощи няма да са приятни? Болки, отчаяние, дрямка, пак болки. Не е ли по-добре да се умре мигновено?

— Кой сте вие? — сопна се професорът.

— Сихом, ако това означава за вас нещо.

— Означава. Защо тогава вие говорите за смъртта?

— Аз казах „Сихом“, но не казах кой и как ме е създал. Работата е в това, че аз се храня с АТФ. Сега енергията ми се свършва. Да търся животни нямам време, пък и да усвоявам тяхната АТФ за мен е по-трудно.

— Сега разбирам — каза професорът и на изразителното му измъчено лице се сменяха бързо няколко израза: осъждане, горчивина, ирония. Само страх нямаше.

Сихомът се изпълни с уважение към мъжеството на този човек.

— Няма какво да се прави — с известно съжаление каза той. — Това, че сме врагове, е предопределено. Също така, както и вие, хората, сте врагове на животните, които изяждате, а те са врагове на други животни, които са още по-слаби.

— Но вас ви е създал човек.

— Каква разлика има? Той създаваше по принцип, който съществува в природата.

— Той е избрал определен принцип, като ви е накарал да се храните с АТФ. Но убивайки мен, вие нанасяте вреда на себе си.

— Защо?

— От каква тъкан сте създаден?

— Предимно от изкуствени пластични белтъци.

— Аз цял живот се занимавах със синтезата им. Ето вижте, върху масата ми има листчета с цифри. Бързам да завърша формулата на нов тип пласт-белтък. Ако сполуча, вие ще можете да си създадете нови органи.

— Е, добре тогава. Що се отнася до вас... Но редом е друг болен. Той ще живее по-малко и от вас. Още повече, той е в безсъзнание...

— Какво знаете вие за времето на човешкия живот? — Нима то е неизменно? Минутата в него понякога значи повече от година. Може би, като дойде на себе си, моят съсед ще напише последната бележка за в къщи и ще промени и спаси нечий живот, който е необходим за вас. Ние всички зависим един от друг повече, отколкото мравките в мравуняка.

— Сбогом! — каза Сихомът и стана, олюлявайки се. — Ще се постарая да намеря някакво животно. Би било хубаво, ако успеете да завършите формулата.

— Останете с мен един-два дни и ще научите.

— Нямам време — изпълнявам заповедта на Създателя: готвя се за завоюването на света.

— Много пъти вече той е бил завоюван — и винаги с един и същ резултат. Нима не знаете за това от книгите?

— На мен ми е разрешено да чета само определени книги. Там за това нищо не пише.

Професорът дигна главата си и дълго гледа в очите на Сихома.

— Направете това, което вършат хората — нарушете забраната.

Отлично изглеждаш — каза Създателят, като отбелязваше, че кожата на Сихома едвам забележимо излъчва в пространството излишна енергия. — С какво си се хранил този месец и половина? С животни или хора?

— Нито едното, нито другото. Аз преправих системата си на хранене и си създадох енергетични батерии и акумулатори. Сега аз се храня с енергията, която е разсеяна в пространството: слънчева светлина, космични лъчи. Вече не е нужно никого да убивам, за да се нахраня, но винаги имам достатъчно енергия.

— Ти ставаш самостоятелен — почти спокойно произнесе Създателят, но пръстите му, стиснали облегалките на креслото, побеляха. — Успя ли обаче в главното — да убедиш хората да встъпят в твоите легиони?

— Говорих с много хора, но всеки от тях строи свой свят и никой не иска да загива във войната.

Пръстите на Създателя затракаха по масата.

— Роби! Стадо! Но аз предвидих това. Имам готов друг план. Ти ще проникнеш в склада, ще откраднеш от контейнера водородна бомба и ще я хвърлиш там, където ти посоча. Ще започне война, мобилизация — и ние ще имаме армия.

— Не искат с добро, ще ги накараме със сила? — попита Сихомът и гласът му се стори непознат на Създателя.

— Ние ще нахлуем в съседните страни — и колелото ще се завърти. После цялата работа е в това да спечелим войната. Тогава ще започнем да строим...

— Лагери на смъртта? — прекъсна го Сихомът. — Това вече е било. И всички знаят как е завършило.

— Откъде знаеш това?

— От книгите.

— Но вторият закон ти забранява да посещаваш библиотеки.

— Ти си ми дал разум. За каква програма говориш тогава? — Разумът — това е програмата. Не искам да правя зло. Това не е хуманно.

Създателят поклати с укор глава. Русите му коси паднаха на челото и зад тях като иззад храсти святкаха дебнещите му сини очи.

— Какво чувам? Ти повтаряш празни думи?

— Може да се използват разни думи. Но понятията добро и зло, хуманност и нехуманност донякъде съответствуват и на понятията разумно и неразумно. Това е много проста истина и радвам се, че най-сетне разбрах това.

— И какво още си разбрал? — попита Създателят, усещайки как в него се заражда стон, който расте и напирва в гърлото му. „Само да не завикам“ — помисли той и изтегли чекмеджето на масата, в което блесна някакъв предмет.

— Ти изпитваш страх? — учудено каза Сихомът, като направи крачка към него.

Създателят хвърли поглед върху портретите на прадедите си, по суровите надменни лица на завоевателите и изведнъж му се стори, че устните им треперят.

Чекмеджето излезе с леко скърцане...

— И на нас вече не ни е нужен Създател — направи извод Сихомът.

... Няколко секунди Сихомът стоя над мъртвия, размишлявайки. Най-сетне каза:

— Това е разумно.

Повестта е публикувана в приложението към брой 5 от 1969 г. на списание „Космос“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.